MAKTABGACHA TALIM TA'LIM TASHKILOTLARIDA INNOVATSION MENEJMENT ORQALI TA'LIM SIFATINI OSHIRISH

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ПОСРЕДСТВОМ ИННОВАЦИОННОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION THROUGH INNOVATIVE MANAGEMENT IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Yo'ldasheva Xurriyat Erkinjon qizi
e-mail: yoldashevaxurriyatxon@gmail.com
+998931688599

Annotatsiya. mazkur tezisda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayonini samarali boshqarish, zamonaviy boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish, pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish hamda rahbarlarning innovatsion boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion yondashuvlarni qo'llashning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri asoslab berilgan hamda boshqaruv faoliyatini takomillashtirishga doir tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, innovatsion menejment, ta'lim sifati, ta'lim-tarbiya jarayoni, boshqaruv texnologiyalari, innovatsion yondashuv, pedagogik jamoa, rahbarlik faoliyati, boshqaruv samaradorligi, sifat menejmenti.

Аннотация. В тезисе освещаются теоретические и практические аспекты повышения качества образования посредством внедрения инновационного менеджмента в дошкольных образовательных организациях. Также анализируются вопросы эффективного управления образовательным процессом, использования современных управленческих технологий, координации деятельности педагогического коллектива и развития инновационных управленческих компетенций руководителей. Обосновано влияние применения инновационных подходов в дошкольных образовательных организациях на качество и эффективность образования, а также разработаны рекомендации по совершенствованию управленческой деятельности.

Ключевые слова: дошкольная образовательная организация, инновационный менеджмент, качество образования, образовательный процесс, управленческие технологии, инновационный подход, педагогический коллектив, управленческая деятельность, эффективность управления, менеджмент качества.

Abstract. This thesis explores the theoretical and practical aspects of improving the quality of education through the implementation of innovative management in preschool educational organizations. It also analyzes issues related to the effective management of the educational process, the use of modern management technologies, the coordination of teaching staff activities, and the development of

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

innovative management competencies among preschool administrators. The impact of applying innovative approaches on the quality and effectiveness of education in preschool educational organizations is substantiated. Furthermore, recommendations for improving management practices are proposed.

Keywords: preschool educational organization, innovative management, quality of education, educational process, management technologies, innovative approach, teaching staff, management activities, management effectiveness, quality management.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish, ta'lim-tarbiya jarayoni sifatini oshirish hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning intellektual, ma'naviy-axloqiy va jismoniy rivojlanishini ta'minlash, ularni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash ko'p jihatdan boshqaruv faoliyatining samaradorligiga bog'liq. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish, ilg'or tajribalarni amaliyotga tatbiq etish va ta'lim sifatini muntazam takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrdagi O'RQ-595-sonli «Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida»gi Qonuni maktabgacha ta'lim sohasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi muhim huquqiy hujjat hisoblanadi. Mazkur qonun maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasining huquqiy asoslarini belgilab, ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish hamda bolalarning sifatli maktabgacha ta'lim olishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-sonli «O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi qarori maktabgacha ta'lim tizimini uzoq muddatli rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilashda muhim o'rin tutadi. Ushbu hujjatda belgilangan vazifalar maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirish va sohada zamonaviy yondashuvlarni keng qo'llash zarurati bilan chambarchas bog'liq. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-sonli «Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida»gi qarori maktabgacha ta'lim mazmuni va sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilashda muhim me'yoriy asos hisoblanadi. Davlat standarti talablariga muvofiq ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish, bolalarning rivojlanish ko'rsatkichlarini hisobga olish va ta'lim sifatini ta'minlashda samarali boshqaruv mexanizmlaridan foydalanish alohida ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi PF-79-sonli «Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni ham mazkur sohadagi boshqaruv faoliyatini takomillashtirish bilan bog'liq muhim hujjatlardan biridir. Farmonda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, ta'lim jarayonlarini raqamlashtirish, pedagog kadrlarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish kabi ustuvor vazifalar belgilangan. Ushbu vazifalar maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni rivojlantirish va boshqaruv samaradorligini oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion menejment ta'lim tashkilotining faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish, pedagogik jamoaning ijodiy salohiyatini rivojlantirish hamda ta'lim-tarbiya jarayoniga yangi g'oya va texnologiyalarni joriy etishga xizmat qiladi. Mazkur jarayonda maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarining

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

boshqaruv kompetensiyasi, yangiliklarga ochiqligi, strategik rejalashtirish qobiliyati va pedagogik jamoa bilan samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yishi alohida o‘rin tutadi. Hozirgi sharoitda maktabgacha ta’lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalar, zamonaviy monitoring tizimlari, jamoaviy qaror qabul qilish, natijalarni tahlil qilish va sifatni baholash mexanizmlaridan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Bunday yondashuvlar boshqaruv jarayonining samaradorligini oshirish, pedagoglar faoliyatini muvofiqlashtirish, ta’lim-tarbiya jarayonidagi mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi.

Shu nuqtayi nazardan, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion menejment orqali ta’lim sifatini oshirish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur mavzuni o‘rganish innovatsion boshqaruvning asosiy yo‘nalishlarini aniqlash, uning ta’lim sifati bilan bog‘liqligini asoslash hamda maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan samarali tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi. Mazkur tezisning maqsadi maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion menejmentning ta’lim sifatini oshirishdagi o‘rnini yoritish, zamonaviy boshqaruv yondashuvlarining imkoniyatlarini tahlil qilish hamda ta’lim-tarbiya jarayoni samaradorligini oshirishga doir taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ASOSIY QISM

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim sifatini oshirish, avvalo, boshqaruv faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish va innovatsion menejment mexanizmlaridan samarali foydalanishni taqozo etadi. Innovatsion menejment ta’lim tashkilotining maqsadlarini belgilash, faoliyatini rejalashtirish, pedagogik jarayonni tashkil etish, natijalarni nazorat qilish va baholash hamda mavjud muammolarga samarali yechim topishga qaratilgan boshqaruv faoliyatidir. Uning asosiy vazifasi ta’lim tashkilotida yangiliklarni joriy etish bilan bir qatorda, ularning samaradorligini ta’minlash va ta’lim-tarbiya jarayonini uzluksiz takomillashtirishdan iborat.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni joriy etish bir nechta muhim yo‘nalishlarni qamrab oladi. Birinchi navbatda, tashkilot faoliyatini strategik rejalashtirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish tizimini takomillashtirish zarur. Bunda ta’lim tashkilotining mavjud holati tahlil qilinadi, ustuvor vazifalar belgilanadi va kutilayotgan natijalarga erishish mexanizmlari ishlab chiqiladi. Rejalashtirish jarayonida bolalarning yosh va individual xususiyatlari, pedagoglarning kasbiy salohiyati, moddiy-texnik imkoniyatlar hamda ota-onalarning ehtiyojlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchidan, innovatsion menejment pedagogik jamoa faoliyatini samarali tashkil etish va pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashni nazarda tutadi. Maktabgacha ta’lim tashkiloti rahbari pedagoglarning tashabbuslarini rag‘batlantirishi, o‘zaro tajriba almashish uchun qulay muhit yaratishi hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishni qo‘llab-quvvatlashi lozim. Shu maqsadda seminarlar, mahorat darslari, ochiq mashg‘ulotlar, metodik uchrashuvlar va o‘zaro kuzatuvlarni tashkil etish samarali natija beradi. Bunday faoliyat pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, ijodiy yondashuvini kuchaytirish va ta’lim-tarbiya jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalar va zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish innovatsion menejmentning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar boshqaruvga oid ma’lumotlarni tizimlashtirish, hujjatlar bilan ishlashni soddalashtirish, pedagoglar faoliyatini tahlil qilish va ota-onalar bilan samarali muloqot o‘rnatish imkonini beradi. Shuningdek, elektron axborot almashinuvi va raqamli monitoring vositalari boshqaruv qarorlarini tezkor hamda mavjud ma’lumotlarga asoslangan holda qabul qilishga yordam beradi. Ta’lim sifatini oshirishda monitoring va baholash tizimining o‘rni ham alohida ahamiyatga ega. Innovatsion

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

menejment sharoitida ta'lim-tarbiya jarayonining natijalari muntazam o'rganilib, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha tegishli choralar belgilanadi. Monitoring faqat nazorat qilish bilan cheklanmasdan, ta'lim jarayonining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, pedagoglarga metodik yordam ko'rsatish hamda rivojlanish istiqbollarini belgilashga yo'naltirilishi kerak. Bunda bolalarning rivojlanish dinamikasi, pedagoglarning faoliyati, ta'lim muhiti va ota-onalar bilan hamkorlik natijalarini hisobga olish muhimdir.

Innovatsion menejmentning yana bir muhim yo'nalishi maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishdir. Ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligi pedagoglar va ota-onalarning o'zaro hamkorligiga bevosita bog'liq. Shu sababli ota-onalar yig'ilishlari, individual maslahatlar, ochiq eshiklar kunlari, qo'shma tadbirlar va elektron muloqot vositalaridan foydalanish orqali hamkorlikni kuchaytirish lozim. Ota-onalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi ishtiroki bolalarning rivojlanish ehtiyojlarini yaxshiroq anglash va ta'lim tashkiloti faoliyatini takomillashtirishga yordam beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni samarali joriy etish uchun rahbarning kasbiy va boshqaruv kompetensiyalari ham muhim ahamiyatga ega. Rahbar strategik fikrlash, jamoani boshqarish, nizoli vaziyatlarni hal etish, yangiliklarni baholash, resurslardan oqilona foydalanish va samarali muloqot olib borish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur. Shuningdek, pedagogik jamoada sog'lom psixologik muhitni shakllantirish, xodimlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va erishilgan natijalarni rag'batlantirish boshqaruv samaradorligini oshiradi. Innovatsion menejmentning samaradorligi tashkilotda amalga oshirilayotgan yangiliklarning amaliy natijalari orqali namoyon bo'ladi. Shu nuqtayi nazardan, innovatsion boshqaruvni joriy etishda quyidagi jihatlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

-Strategik rejalashtirish: ta'lim tashkilotining rivojlanish maqsadlari va ustuvor vazifalarini belgilash.

-Pedagoglarning kasbiy rivojlanishi: zamonaviy metodikalar va innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirish uchun sharoit yaratish.

-Raqamlashtirish: boshqaruv jarayonlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish. -Sifat monitoringi: ta'lim-tarbiya jarayonining natijalarini muntazam tahlil qilish va aniqlangan muammolarni bartaraf etish. -Hamkorlikni rivojlantirish: pedagoglar, ota-onalar va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish. -Rag'batlantirish: pedagoglarning ijodiy tashabbuslari va samarali faoliyatini qo'llab-quvvatlash. Yuqoridagi yo'nalishlarni o'zaro uyg'unlashtirish maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv faoliyatining izchilligini ta'minlaydi. Bunda innovatsion menejment alohida tadbirlar yoki yangi texnologiyalarni joriy etish bilangina cheklanmasligi, balki tashkilotning barcha faoliyat yo'nalishlarini qamrab oluvchi yaxlit boshqaruv tizimi sifatida tashkil etilishi lozim. Shunday qilib, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni samarali tashkil etish ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, boshqaruv jarayonlarining samaradorligini ta'minlash va ta'lim-tarbiya muhitini takomillashtirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Buning uchun rahbarlarning innovatsion boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish, zamonaviy texnologiyalarni maqsadli qo'llash, muntazam monitoring olib borish va barcha ishtirokchilar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash muhim hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni samarali joriy etish ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv faoliyatini takomillashtirish va ta'lim-tarbiya jarayonining

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy boshqaruv yondashuvlaridan foydalanish maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini izchil rejalashtirish, pedagogik jamoaning kasbiy salohiyatini rivojlantirish hamda mavjud resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi.
Tahlillar shuni ko'rsatadiki, innovatsion menejmentning samaradorligi, avvalo, rahbarning boshqaruv kompetensiyasi, yangiliklarni joriy etishga tayyorligi, pedagoglar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishi va ta'lim sifatini muntazam nazorat qilib borishiga bog'liq. Shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanish, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ta'lim-tarbiya jarayonini monitoring qilish hamda ota-onalar bilan hamkorlikni mustahkamlash ta'lim sifatini oshirishning muhim omillari hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni rivojlantirish uchun quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq: Rahbarlarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish maqsadida innovatsion menejment, strategik rejalashtirish va zamonaviy boshqaruv texnologiyalari bo'yicha malaka oshirish tadbirlarini tashkil etish. Pedagoglarning innovatsion faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali ularning ijodiy tashabbuslari, ilg'or tajribalari va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish. Raqamli boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish orqali hujjatlar bilan ishlash, axborot almashinuvi va ta'lim sifatini monitoring qilish jarayonlarini samarali tashkil etish. Ta'lim sifatini baholash tizimini takomillashtirish orqali ta'lim-tarbiya jarayonining natijalarini muntazam tahlil qilish va aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish choralarini belgilash. Oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligini mustahkamlash orqali bolalarning rivojlanishi uchun qulay ta'lim-tarbiya muhitini yaratish. Umuman olganda, innovatsion menejment maktabgacha ta'lim tashkilotlarini zamonaviy talablar asosida boshqarish, ta'lim sifatini uzluksiz takomillashtirish va pedagogik jamoaning samarali faoliyatini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bois innovatsion boshqaruv mexanizmlarini maqsadli va tizimli ravishda joriy etish maktabgacha ta'lim tizimining rivojlanishi hamda bolalarga ko'rsatiladigan ta'lim-tarbiya xizmatlari sifatini oshirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrdagi O'RQ-595-sonli «Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida»gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-sonli «O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-sonli «Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida»gi qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi PF-79-sonli «Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni.
5. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O'RQ-637-sonli «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni.
6. Bush T. Theories of Educational Leadership and Management. — 4th ed. — London: SAGE Publications, 2011.7. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. — 5th ed. — New York: Teachers College Press, 2016.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.